

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 21. avgust 2024.godine

RTS- Đerlek: Svaki region će imati magnetnu rezonancu, novi preventivni pregledi od 8. septembra

RTS- "Tiršova 2" gradi se u tri smene – šta je najveći izazov u izgradnji

BLIC- Građani zovu "Batut" zbog opasnog mpoks i IMAJU SAMO JEDNO PITANJE, a dr Radovanović upozorava: "Virus je mutirao, pitanje je vremena kada će se pojaviti i u Srbiji"

BLIC- "NEKOLIKO EPIDEMIJA KORONE PRIJAVLJENO U BEOGRADU" Hara još jedna zaraza, a evo kakvo je stanje sa OPASNIM VIRUSOM zbog kog je SZO na nogama

RTV- U Domovima zdravlja od Subotice do Vranja nema dovoljno oftalmologa: Specijalizacija o trošku države - pa u privatnike

Đerlek: Svaki region će imati magnetnu rezonancu, novi preventivni pregledi od 8. septembra

Ulaganje u kadar, opremu, infrastrukturu, bili su i ostali prioriteti Ministarstva zdravlja. U ovom trenutku u toku je rekonstrukcija i izgradnja mnogi zdravstvenih objekata u Srbiji, od domova zdravlja, bolnica, kliničkih centara. Državni sekretar u Ministarstvu zdravlja Mirsad Đerlek navodi za RTS da je u prethodnim godinama u zdravstvo Srbije, uloženo nikad više novca, i nabavljeno nikada više aparata - od mamografa, rendgena, ultrazvukova, magnetnih rezonanci.

Država je u poslednjih nekoliko godina, preko Ministarstva za javna ulaganja i Ministarstva zdravlja, opredelila velika sredstva za ulaganje u zdravstvo na svim nivoima, od primarne, sekundarne do tercijarne zdravstvene zaštite.

Ulaganje u kadar, opremu, infrastrukturu, bili su i ostali prioriteti Ministarstva zdravlja. U ovom trenutku u toku je rekonstrukcija i izgradnja mnogi zdravstvenih objekata u Srbiji, od domova zdravlja, bolnica, kliničkih centara.

Državni sekretar u Ministarstvu zdravlja Mirsad Đerlek navodi za RTS da je u prethodnim godinama u zdravstvo Srbije, uloženo nikad više novca, i nabavljeno nikada više aparata - od mamografa, rendgena, ultrazvukova, magnetnih rezonanci.

"Ja sam već 30 godina u zdravstvu i zaista ono što sam pratio u poslednjih 50 godina se nije ulagalo od vremena Josipa Broza kao što se sad ulaže. Ako krenemo od infrastrukturnih projekata, četiri klinička centra, ovaj u Nišu je već završen, u Beogradu i Novom Sadu ide to planiranom dinamikom. Ono što je bilo problem sa Kragujevcem već je rešeno, očekuje se tender za klinički centar Kragujevac i početak

radova negde na proleće 2025. To su velike kapitalne investicije koje vrede više od 400 miliona evra", navodi Đerlek.

"Tiršova 2 višedecenijski san"

Ukazuje da je izgradnja Tiršove 2, višedecenijski san ne samo zdravstvenih radnika koji rade u toj ustanovi nego i roditelja, ne samo Beograđana, nego i roditelja iz cele Srbije.

"Znači, tu će se uložiti 118 miliona evra, najbolja dijagnostika sa 200 kreveta za mališane, 100 kreveta za pratilje i roditelje", kaže Đerlek.

Ukazuje da se pored objekata u Beogradu, gradi i nekoliko opštih bolnica, zdravstvenih centara širom Srbije - u Novom Pazaru, Prokuplju, Leskovcu, Vranju, Surdulici, Kikindi.

"Svaki region će imati magnetnu rezonancu"

Ukazuje da je će svaki region imati magnetnu rezonancu.

"U poslednjih šest meseci su nabavljene oko 22 magnetne rezonance, znači svaki region će imati magnetnu rezonancu. To je nekad bilo nezamislivo, 55 skenera, 135 digitalnih rendgen aparata, 27 mamografa, 50 ultrazvučnih aparata, 320 sanitetskih vozila koja su izuzetno bitna za funkcionisanje zdravstvenog sistema", kaže Đerlek.

Sva porodilišta u Srbiji biće rekonstruisana, kaže Đerlek, a u slučaju da rekonstrukcija nije moguća, biće izgrađena nova.

"Želimo našim, sestrama, sugrađankama da obezbedimo najbolje uslove, prateći sve ono što se dešava u regionu, u Evropi, i svih 57-59 porodilišta za dve godine će biti kompletno renovirana ili izgrađena, sve zavisi od stanja u kakvom se nalaze", kaže Đerlek.

"Novi preventivni pregledi od 8. septembra"

Ukazuje da preventivni pregledi, daju rezultate, te da je za nekoliko nedelja pregledano 115.000 pacijenta, a da je osam odsto imalo oboljenja koja su otkrivena na vreme.

"Mnogo je bitna ta rana dijagnoza. Mi smo u tih 115.000 pregleda, 8 odsto ljudi su prvi put saznali da imaju hroničnu bolest, koji su prvi put saznali da imaju malignitet. Ti ljudi su već sada u mnogo boljem stanju. Ovi su sa malignitetom operisani, spasili smo mnogo života. Samo jedan život spasiti, nema vrednost, a kamoli što smo spasili 8 odsto pacijenata", kaže Đerlek.

Najavio je da će od 8. septembra opet biti organizovani besplatni preventivni pregledi.

"Tiršova 2" gradi se u tri smene – šta je najveći izazov u izgradnji

Uprkos visokim temperaturama, na gradilištu Tiršove 2 radi se u tri smene, pošto su potrebni obimni radovi na potpornom zidu. Nadležni najavljuju da će sve biti završeno u roku – do 2027. godine.

Četiri kрана, teške mašine, 300 radnika u dve smene, pa se radi sve do ponoći. U najkraćem, to je gradilište bolnice Tiršova 2. Ni vrućine ih nisu usporile, a ako bude potrebno, radiće se u tri smene.

Iako se činilo da je previše vremena potrošeno na izgradnju pristupne saobraćajnice i potpornog zida, nadležni tvrde da je moralo tako, jer je trebalo ukloniti 150.000 kubnih metara zemlje, postaviti čak 323 šipa raznih prečnika i visina.

Ugrađeno je više od 11.000 kubnih metara betona, a zgrada od 62.000 kvadratnih metara, još se ne nazire.

"U ovom momentu, pošto smo završili zaštitu temeljne jame, betoni su jako grubo i mi tu ne možemo da postavimo na tako pripremljenu podlogu termičku i hidroizolaciju. Iz tog razloga zidamo ovu ravnu površinu preko koje ćemo lako postaviti izolaciju i još lakše hidroizolaciju, da ne bismo imali propuste i da nam sutra objekat ne bi cureo. Ovde je takođe priprema u donjoj zoni, postavlja se armatura, da bismo postavili, ipak se to zove temeljna ploča, jer ima funkciju i temelja i same ploče i ona će imati debljinu od 90 centimetara, da bi mogla da posluži toj svrsi", objašnjava Rade Belačević, rukovodilac projekta iz Ministarstva za javna ulaganja.

Do juna sledeće godine svakog meseca po jedna ploča

Plan je da se svakih mesec dana uradi po jedna ploča, a svih 11 etaža do juna sledeće godine. Kako radovi budu odmicali u visinu, zidaće se pregradni zidovi, radiće se priključci za vodu, kanalizaciju, struju, a na ovom delu gradilišta biće postavljene toplotne pumpe koje će grejati novu bolnicu, veću od Arene.

Dok ne bude završena, najmlađi pacijenti iz Beograda, Srbije i zemalja regiona i dalje će dolaziti u Dečju bolnicu, u kojoj se godišnje operiše oko 10.000 dece.

"Nova bolnica, to je potpuno novi koncept lečenja, potpuno novi koncept u dečjoj medicini. To će biti jedna moderna zgrada sa najsavremenijom opremom, sa velikim prostornim kapacitetima. Biće omogućeno svima nama da radimo u jednim svetskim uslovima, da lečimo našu decu", navodi doc. dr Siniša Dučić, direktor Univerzitetske dečje bolnice Tiršova.

Plan je da Tiršova 2 bude završena na leto 2027. godine, a do nje će moći da se dođe iz Deligradske ulice i sa auto-puta. Nova zgrada, najnovija medicinska oprema i još 50 lekara koji će do tada završiti specijalizaciju – to će biti Tiršova 2.

Građani zovu "Batut" zbog opasnog mpoks i IMAJU SAMO JEDNO PITANJE, a dr Radovanović upozorava: "Virus je mutirao, pitanje je vremena kada će se pojaviti i u Srbiji"

Majmunske boginje, koje su do 2022. bile prisutne samo na afričkom kontinentu, ove godine pojavile su se u Evropi, za sada samo u Švedskoj, a prema rečima epidemiologa dr Zorana Radovanovića, ukoliko nastave da se šire, možemo uskoro da ih očekujemo i u Srbiji. U Institutu "Batut" kažu da od juče ne prestaju da im zvone telefoni, a javljaju se građani koji u panici pitaju za vakcinu.

Iako je 2022. godine poslednji put zabeleženo prisustvo virusa majmunskih boginja u Srbiji, bolest je, prema tvrdnjama svetskih stručnjaka, mutirala i način prenošenja je promenjen.

"To je nekada bila bolest vezana samo za Afriku, uglavnom za Republiku Kongo, a postojala su dva tipa i 2022. tip dva se proširio u 70 zemalja sveta. Desila se pandemija koja zvanično nije objavljena. Međutim, prema Pravilniku događaja koji su od međunarodnog značaja, kad jedna zaraza zahvati bar dva žarišta na dva kontinenta postoji velika šansa da se raseje svuda po svetu. Tako da, ukoliko počne da se širi Evropom, pitanje je dana kad će se pojaviti i u Srbiji", upozorava dr Zoran Radovanović.

Širenje ovakve infekcije, ističe on između ostalog, obavezuje sve države da preduzmu određene akcije.

Promena u načinu prenošenja

Ovaj virus prenosio se sve do 2022. sa životinje na čoveka, međutim, mutacije su dovele do promena.

"Bolest je pre dve godine odjednom postala polno prenosiva među ljudima, to je bilo nešto sasvim novo. Do tada je bio virus koji se prenosio sa životinja na čoveka, vrlo retko sa čoveka na čoveka".

Virus majmunskih boginja proširio se Evropom 2022. i 2023, kada je 70 zemalja bilo zahvaćeno prvi put izvan Afrike i kada je gotovo 100 odsto zaraženih bilo među populacijom u kojoj muškarci imaju odnose sa muškarcima.

"Ponašanje ljudi se promenilo i bolest se sada prenosi najčešće polnim putem. Skoro 100 odsto zaraženih su 2022. bili muškarci koji su imali seksualne odnose sa muškarcima, čak 94 odsto njih je priznalo da su u periodu inkubacije imali takve odnose. Iako svi seksualno aktivni ljudi treba da budu na oprezu, ove rizične grupe moraju posebno da povedu računa", upozorava epidemiolog.

Građani koji putuju u afričke zemlje trebao bi, prema savetima epidemiologa, da se vakcinišu protiv ove zaraze, ali u Srbiji vakcina ne postoji.

"Svi zovu da pitaju isto"

Iz tog razloga "Nova" je pozvala nadležne institucije kako bi se informisali o vakcinaciji.

U Institutu za virusologiju, vakcine i serume "Torlak" odmah su ih prebacili dalje, rekavši da oni nemaju vakcine i da se tim pitanjem bavi "Batut".

Kad su pozvali Institut za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" da se raspitaju o vakcini dobili su sledeći odgovor:

"Od jutros telefoni ne prestaju da zvone! Svi zovu da pitaju isto isto, a vakcine nema, jer nema ni bolesti. Nije još ništa tako alarmantno, a diže se panika i svi o tome pričaju. Ne možemo mi da nabavljamo vakcine čim se pojave priče o nekoj bolesti. Ako putujete, pazite na ponašanje i sa kim se i kako družite. Čuvajte se kao i od svih ostalih zaraza", rečeno je u Centru za informisanje ovog instituta.

Na Klinici za infektivne bolesti kažu da još nema zaraženih, a da protokol o zbrinjavanju i lečenju ovog virusa imaju još od 2022.

Simptomi i lečenje

Majmunske boginje, objašnjava dr Radovanović, dijagnostikuju se na osnovu kliničke slike.

"Koje boginje su u pitanju znamo na osnovu osipa. Kod varičela se javljaju promene na trupu, glavi, kosi, iza ušiju, a kod majmunskih i velikih, javljaju se na nogama, rukama, dlanovima. Kod varičela nema gnojnica, a ovde prolaze ceo ciklus. Takođe, sada se sve više osip javlja oko anusa i usana. Neko ima promene i u predelu međice, a može doći i do temperature, javljaju se i bolovi i sve može da traje nekoliko nedelja".

Doktor naglašava da je neophodno da zaraženi bude u izolaciji, ali nije uvek potrebno bolničko lečenje.

"Majmunske boginje slične su velikim, ali su blaže i od njih se manje umire. Lekari opšte prakse bi trebalo da budu upućeni, da se informišu kako izgledaju simptomi, a ako nisu sigurni da pacijenta pošalju kod infektologa".

Iz Instituta Batut kažu da prate epidemiološku situaciju u vezi sa majmunskim boginjama.

"U ovom trenutku nema razloga za zabrinutost", izjavila je v. d. direktora te ustanove Verica Jovanović, a na pitanja o vakcinama Nova nije dobila zvaničan odgovor do objavljivanja ovog teksta.

Podsetimo, Svetska zdravstvena organizacija prošle srede proglasila je globalnu zdravstvenu vanrednu situaciju zbog epidemije mpoks virusa, odnosno majmunskih boginja. Prvi slučaje nove varijante zabeležen je i u Evropi.

Pre dve godine je epidemija majmunskih boginja pogodila skoro 100.000 ljudi širom sveta, prvenstveno gej i biseksualnih muškaraca, uključujući više od 32.000 u Sjedinjenim Državama.

Odluka SZO je ovoga puta izazvana eskalacijom krize mpoksa koncentrisane u Demokratskoj Republici Kongo. Nedavno se proširio na desetak drugih afričkih zemalja. Ako se ne obuzda, virus bi ponovo mogao da divlja po celom svetu, upozorili su stručnjaci.

"NEKOLIKO EPIDEMIJA KORONE PRIJAVLJENO U BEOGRADU" Hara još jedna zaraza, a evo kakvo je stanje sa OPASNIM VIRUSOM zbog kog je SZO na nogama

Na teritoriji Beograda prijavljeno je nekoliko epidemija korona virusa, kao i BRNU virusa, rekla je Ivana Begović, epidemiolog Gradskog zavoda za javno zdravlje. Na teritoriji Srbije ove i prethodne godine nismo imali nijedan slučaj majmunskih boginja, ali doktorka podseća da je 2022. godine prijavljena epidemija na teritoriji prestonice.

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) proglasila je u sredu, drugi put u dve godine, globalnu vanrednu situaciju po javno zdravlje zbog širenja virusa mpoks, poznatog kao majmunske boginje. Dr Begović navodi da je to rezultat povećanog broja obolelih na afričkom kontinentu, pa čak i u zemljama u kojima ranije nije bilo te virusne infekcije.

"Virusna infekcija je istog roda kao velike boginje, ali su promene diskretnije nego kod velikih boginja. Velike boginje su iskorenjene u celom svetu, više nigde nije prisutan uzročnik, odnosno virus, a rezervoar je bio samo čovek. Globalnom vakcinacijom čovečanstvo je uspelo da iskoreni tu bolest, da u svetu nema obolelih ni prisutnog virusa. Iz tog roda je i ovaj virus majmunskih boginja", pojašnjava ona za TV Prva.

Kako navodi, u pitanju je virusna infekcija, te nema lečenja uzroka, već samo simptomatska terapija kako bi se tegobe ublažile.

"Bolest je blago izražena. Traje od 2 do 4 nedelje, a javlja se od 5 do 21 dan posle kontakta sa obolelim. Može se preneti bliskim kontaktom sa kožom i putem respiratornih kapljica, što je ređe jer je potreban dug kontakt licem u lice. Prenosi se putem kontakta sa partnerom ili među članovima domaćinstva. Javlja se kod profesionalno izloženih lovaca i istraživača. Može da se zarazi osoba koja je imala kontakt sa nedovoljno termički obrađenim mesom ili sa obolelom životinjom", pojašnjava dr Begović.

Smatra se da su rezervoari virusa afrički glodari, a da je virus prisutan i kod drugih vrsta životinja - majmuna veverica, pacova.

Simptomi majmunskih boginja

Epidemiološkinja navodi da simptomi majmunskih boginja mogu biti slični ovčijim boginjama, te da svaka osoba koja ima povišenu temperaturu i ospe treba da se javi lekaru.

"Obično se ne umire od mpoks-a i u većini slučajeva prva dva tri dana osoba ima povišenu temperaturu, glavobolju, bolove u mišićima, posle 2-3 dana pojavljuje se ospa koja može da se stvori i u usnoj duplji. Širi se na ruke i noge u 70 posto slučajeva su zahvaćeni dlanovi i tabani, genitalni predeo. Ospa prolazi više stadijuma. Prvo se javlja crvenilo, pa liči na bubuljicu, potom se ispuni tečnim sadržajem, pukne i onda pređe u krastu. Kada sve promene na koži pređu u krastu i povuku se i simptomi smatra se da je osoba izlečena i više nije zarazna. Slično je ovčijim boginjama i treba se javiti lekaru kad se pojavi ospa i temperatura", pojašnjava.

Vakcina protiv majmunskih boginja trenutno je dostupna samo u Africi. U Srbiji nije registrovana.

Epidemija majmunskih boginja proglašena u Beogradu 2022. godine

Begović pojašnjava da smo u Beogradu imali prijavljenu epidemiju majmunskih boginja 2022. godine.

"Imali smo prvi susret sa majmunskim boginjama 2022. godine, tada je na teritoriji Beograda registrovano 34 obolelih. Tada je prijavljena epidemija. Prethodne i ove godine nismo imali slučajeve", kaže ona.

U Beogradu nekoliko epidemija kovida

Dr Begović navodi i da u Beogradu trenutno postoji nekoliko prijavljenih epidemija korona virusa, ali da su obično u pitanju zdravstvene ustanove i domovi za stara lica.

Dodaje i da su prijavljene dve-tri epidemije bolesti usta, ruku i stopala, odnosno BRNU virusa i naglašava da je stanje stabilno.

U Domovima zdravlja od Subotice do Vranja nema dovoljno oftalmologa: Specijalizacija o trošku države - pa u privatnike

NOVI SAD - Državne zdravstvene ustanove, od Subotice do Vranja, godinama se suočavaju s deficitom oftalmologa. Iako se veliki broj mladih lekara opredeljuje upravo za specijalizaciju iz oftalmologije, o trošku države, samo mali broj njih vraća se u ustanove koje su ih poslale na stručno usavršavanje. Direktori državnih domova zdravlja kažu da su nemoćni da zaustave trend odlaska kadrova u privatni sektor, i apeluju na nadležne da vrate obavezu ostanka i rada nakon specijalizacije, srazmerno dužini trajanja edukacije. video icon

Dom zdravlja "Novi Sad", u kom se leči oko pola miliona građana, jedna je od ustanova koja se godinama uspešno bori sa tim problemom. Postojećih pet očnih lekara i jedan optometrista uspevaju da pregledaju sve pacijente, ali bi zbog obima posla, trebalo da imaju još toliko kolega.

"Ono na šta mi ne možemo da utičemo jeste odlazak lekara specijalista iz državne institucije u privatni sektor, što se nama, između ostalog, desilo u prethodne dve godine, kada je šestoro oftalmologa otišlo u privatni sektor, znači - ne u inostranstvo, nego u privatni sektor", kaže direktor Doma zdravlja "Novi Sad" Veselin Bojat.

On smatra da je jedan od ključnih problema to što je država pre nekoliko godina ukinula obavezu lekara da se nakon specijalizacije vrate u ustanove koje su ih poslale na dodatno usavršavanje, koje košta od 35 do 50 hiljada evra.

"Država sve to finansira, ali specijalizanti onog momenta kada polože specijalistički ispit nemaju nikakvu obavezu prema toj istoj državi, već joj "okreću leđa" i odlaze u privatni sektor. Mislim da tu država treba

nešto da promeni, da vrati, kao što je nekada bilo, obavezu da se nakon položenog specijalističkog ispita određeni broj godina mora provesti u ustanovi koja ih je školovala", rekao je Bojat.

Situacija u Domu zdravlja "Novi Sad", prema očekivanjima, trebalo bi da se poboljša za nekoliko godina, kada bi osmoro očnih lekara, koji su trenutno na specijalizaciji, trebalo da završe usavršavanje. Doktor Bojat podseća na to da je, po normativu kadra, potreban jedan oftalmolog na 30 hiljada stanovnika, što znači da je novosadskom Domu zdravlja potrebno 13 oftalmologa. Rešenje problema vidi i u boljoj saradnji sa Univerzitetskim kliničkim centrom Vojvodine.

"Značajno bi pomoglo i to, i nadam se da ćemo razgovarati na tu temu sa Kliničkim centrom i višim instancama, da veliki broj specijalizanata koji se nalazi na Klinici za oftalmologiju jedan deo svog specijalističkog staža sprovede u okviru Doma zdravlja, jer je Dom zdravlja naučna baza Medicinskog fakulteta", ističe Bojat.

Time bi se, zaključuje naš sagovornik, rasteretio rad postojećih oftalmologa, koji su, kako ističe, samo tokom prošle godine pregledali 26.600 pacijenata. Prema njegovim rečima, jedan očni lekar dnevno pregleda od 30 do 45 pacijenata, među kojima je najveći broj onih s kataraktom, što je daleko iznad propisanih normativa.